

از ارجاع تا اجرا

تجمیع واحدهای دادر، دادگاه و... در مجتمع‌های قضایی
سبب کاهش سردرگمی و تحمیل هزینه به مردم شده است

گزارش
روز

سغده آل‌آبادهم
خبرنگار

پراکندگی مراحل رسیدگی در دستگاه قضایی تا چندی پیش، یکی از گرایه‌های مهم مراجعه‌کنندگان بود؛ پرونده‌ای که از یک مجتمع آغاز می‌شد و برای ادامه مسیر به چند شعبه و ساختمان دیگر منتقل می‌شد؛ در نتیجه این رفت‌وآمدها هم هزینه و هم زمان مردم را می‌گرفت. علاوه بر آن، کلافه‌شان نیز می‌کرد. باره‌اندازی مجتمع‌های قضایی جدید، این ساختار متمرکز شده و در مسیر یکپارچه‌سازی قرار گرفته است تا تمام مراحل رسیدگی، از طرح شکایت تا اجرای حکم، زیر یک سقف دنبال شود. مجتمع قضایی آیت‌ا... هاشمی شاهرودی یکی از همین مجتمع‌هاست که به آن سری زده‌ایم تا چندوچون این روال جدید را برایتان روایت کنیم.

ارجاع؛ نقطه ورود پرونده‌ها پس از شکایت

حوالی صبح است و طبقات مختلف دادگاه پر از آدم‌هایی که شکایت خود را به دستگاه قضایی می‌آورند تا حقشان را بگیرند و البته متهمانی که باید در مقابل میز عدالت، ثابت کنند که بی‌گناهند و در غیر این صورت، مجازات خود را تمام و کمال بپذیرند. واحد ارجاع، اولین جایی است که پرونده‌ها پس از ثبت شکایت به آن وارد می‌شود. فرقی نمی‌کند این شکایت در دفتر خدمات قضایی به ثبت رسیده باشد یا دادگاه یا مراجع انتظامی، پس از آن در اختیار این واحد قرار می‌گیرد. در این واحد، به نوعی پرونده‌ها از هم سوا می‌شوند؛ به این معنا که در همان ابتدا مشخص می‌شود که بعضی

پرونده‌ها امکان صلح و سازش دارند یا خیر. اگر پاسخ این سؤال مثبت باشد، به گفته سیدرضا هاشمی‌مقدم، دادیار ارجاع دادسرای عمومی و انقلاب ناحیه ۸ مشهد، به شورای حل اختلاف ارجاع داده می‌شود و اگر منجر به صلح و سازش نشود، برای رسیدگی به شعبه دیگری ارسال می‌شود. او آمار پرونده‌های ورودی به دادسرا را حدود ۴ هزار و ۵۰۰ تا ۵ هزار فقره به صورت ماهانه اعلام می‌کند و ادامه می‌دهد: در این واحد، دستورات اولیه صادر و پرونده بر حسب مورد به حوزه‌های مختلف، سپرده می‌شود. از تعداد پرونده‌های ورودی در ماه اخیر، ۲ هزار و ۵۰۰ پرونده را به شعب ارجاع داده‌ایم.

بازپرسی؛ کلید کشف یک جرم

زمان به عوامل مختلفی بستگی دارد؛ مثلاً انتظار داریم پرونده توهین، تهدید یا ایجاد صدمه، ظرف دو تا سه ماه به نتیجه برسد، اما بعضی پرونده‌ها تخصصی هستند یا تعداد شاکیانشان، زیاد است که رسیدگی به آن‌ها زمان‌بر خواهد بود.

ایستگاه بعدی پرونده‌ها، بازپرسی است و از کمد‌های آهنی که در کنار اتاق به چشم می‌خورد، می‌توان حجم ورودی پرونده‌ها را حدس زد. چند مراجعه‌کننده داخل هستند که بسته به موضوعات پرونده‌ها، به دادگاه فراخوانده می‌شوند؛ درواقع بازپرس به منظور تکمیل پرونده، تحقیق و کشف یک جرم، با استفاده از استعلام و مراجعی مانند انتظامی، اداره ثبت و... اقدام می‌کند. اولیایی نژاد، بازپرس دادسرای عمومی و انقلاب ناحیه ۸ مشهد، اعلام می‌کند: بعد از پروسه تکمیل پرونده، مشخص می‌شود که جرمی واقع شده است یا خیر. او درباره میانگین زمان رسیدگی به پرونده‌ها، اظهار می‌کند: این مدت

پرونده‌های دادگاه صلح، همیشه به صلح ختم نمی‌شود

مدتی است اسم دادگاه صلح را زیاد می‌شنویم؛ دادگاهی که فقط مقصد برخی پرونده‌هاست و به دلیل نام آن، فکر می‌کنیم همه چیز در آن به خیر ختم می‌شود و شبیه دادگاه نیست، اما مرتضی فاطمی نژاد، رئیس شعبه ۸۹ دادگاه صلح مجتمع قضایی آیت‌ا... شاهرودی، بیان می‌کند: درواقع چون جرمی که به این دادگاه می‌آید خرد است، بهتر است طرفین مصالحه کنند، اما مواقعی هم هست که به دلیل پیشینه روابط یا خصومت، گذشت نمی‌کنند، بنابراین دادگاه صلح همان دادگاه کیفری است، با این تفاوت که از بدو تا ختم آن، بایک قاضی رسیدگی می‌شود. با وجود اینکه آرای این

شعبه‌های فعال در مجتمع قضایی آیت‌ا... شاهرودی

تحقیق	۱۸ شعبه	دادیاری	۹ شعبه	اظهارنظر	۴ شعبه	اجرای احکام	۶ شعبه	صلح	۵ شعبه
بازپرسی	۹ شعبه	شورای حل اختلاف	۴ شعبه	تجدید نظر	۶ شعبه	کیفری ۲	۱۵ شعبه		

عقربه‌های ساعت به ۱۲ ظهر نزدیک می‌شود و به یکی دیگر از اضلاع مجتمع قضایی دادگاه کیفری ۲ می‌رسیم که قاضی در حال رسیدگی به درخواست شاکی برای پرونده مدنظر است. به گفته رئیس شعبه ۱۲۷ این دادگاه، پرونده‌های کلاهبرداری، سرقت، جرائم منافی عفت و... به آن ارجاع داده می‌شود و در نهایت طرفین پرونده برای

رسیدگی بیشتر به دادگاه احضار می‌شوند و روند رسیدگی آغاز می‌شود. شرقی اظهار می‌کند: تا حد امکان در پرونده‌هایی که جرائم آن سبک است، از نهادهای ارفاقی مانند تعلیق مراقبتی، پابند الکترونیک و مجازات جایگزین حبس استفاده می‌کنیم؛ نمونه‌ای که می‌توانم مثال بزنم، کارگری بود که اقدام به ذبح غیرمجاز دام کرده

بود که تهدید علیه بهداشت محسوب می‌شود. در همین راستا، حکمی را صادر کردیم تا وی به مدت ۵۴۰ ساعت در بخش نظافت اداره کل دام پزشکی فعالیت کند. به گفته وی، در این شعبه، هم شاکی و هم متهم، معتقد هستند که حق با آن‌هاست و این قاضی است که باید با تحقیق به واقعیت برسد.

رسیدگی به پرونده‌های کلاهبرداری و سرقت در دادگاه کیفری ۲

تجدید نظر؛ دقت برای تأیید یارد رأی صادرشده

و در غیر این صورت، حکم برائت صادر می‌شود.

شعبه تجدیدنظر برخلاف بخش‌های مختلف قبلی، خلوت است و خبری از مراجعه‌کننده نیست؛ چرا که نیازی به حضور کسی نیست. اینجادقت، برای تشخیص صحت ما جرایم تعیین‌کننده است. درواقع هر رأیی که برای پرونده‌ها صادر می‌شود، قابلیت تجدیدنظرخواهی در این شعبه را دارد و قضات آن لایحه و پرونده را طوری بررسی می‌کنند که بتوانند با قاطعیت رأی صادرشده را رد یا تأیید کنند. باقری، رئیس شعبه دادگاه تجدیدنظر مجتمع شهید شاهرودی، اظهار می‌کند: درواقع پس از صدور رأی، شاکی یا متهم می‌توانند اعتراض کنند تا پرونده برای تجدیدنظر ارسال شود. در نهایت اگر رأی درست باشد، آن را تأیید می‌کنند

● مرز باریک بین حق و نفاق نمونه یکی از پرونده‌های تجدیدنظر، مربوط به معناداری است که مرتکب سرقت می‌شود، اما بعد از آن تمام سرقت‌های آن منطقه در آن بازه زمانی را به این فرد نسبت می‌دهند؛ به همین دلیل وی بابت شکایت ۱۰ نفر محکوم شده بود و پس از بررسی مجدد، متوجه شدیم که فقط برای یکی از سرقت‌ها دلیل وجود دارد، بنابراین درباره بقیه، حکم برائت صادر کردیم. در حالی که اگر برائت نمی‌گرفت، به دلیل تعدد جرم، مجازاتش تشدید و محکوم به رد مال همه سرقت‌ها می‌شد.

جلوگیری از سردرگمی و تحمیل هزینه اضافی به مردم

می‌کنند. مجازات جایگزین حبس، برای بیگاری نیست. سرپرست محاکم تجدید نظر استان در توضیح بیشتر آنچه نبود زیرساخت برای نظارت معرفی می‌کند، ادامه می‌دهد: بعضی ادارات می‌خواهند از این طریق نقص کارکنان خود را جبران کنند، در صورتی که رویکرد قانون‌گذار این نیست و قرار بر این است که مجرم متنبه شود و به جامعه برگردد، نه اینکه از او بیگاری کشیده شود.

با خدا می‌گوید: بنابراین اصل این موضوع، مورد تأکید قوه قضاییه است اما به دلیل اینکه زیرساخت‌ها موجود نیست، قضات کمتر به آن ورود می‌کنند تا درگیر حواشی‌اش نشوند، با این حال بعضی شعب مجتمع، حتی بیش از اندازه‌ای که باید، از مجازات‌های جایگزین حبس استفاده می‌کنند.

● بعد از راه‌اندازی دادگاه صلح، نیرویی اضافه نشد و او چالش اصلی مجتمع‌های قضایی را کمبود کادر اداری و قضایی می‌داند و اضافه می‌کند: به خصوص بعد از راه‌اندازی دادگاه‌های صلح، این کمبود پررنگ‌تر شده است؛ زیرا نیرویی به بدنه دستگاه قضا تزریق نشده است. معضل بعدی نیز، به روز نبودن امکانات و سخت‌افزارهای مورد استفاده است.

میانگین چقدر راست، بیان می‌کند: در این حوزه، موضوع و عنوان اتهامی دخیل است، بنابراین حسب هر مورد، متفاوت خواهد بود و اولویت با رسیدگی صحیح است.

● فعالیت ۶۰ قاضی در مجتمع شهید شاهرودی

پرونده‌های رسوبی، معضلی است که به دلیل کمبود نیرو در دادگاه‌ها به وجود می‌آید و با خدا نیز این موضوع را تأیید می‌کند. او البته با اعلام فعالیت حدود شصت قاضی در این مجتمع، اظهار می‌کند: پیش از این، موجودی بعضی شعب دادسرا، زیاد بود و به همین دلیل، زمان ورود و خروج خیلی از همکاران، ساعت ۷ یا ۸ شب است تا فرصت رسیدگی به پرونده‌های بیشتری را داشته باشند.

مجازات‌های جایگزین حبس که می‌تواند در عین مجازات موجب تحول درونی برخی مجرمان شود، محور بعدی صحبت‌مان است. قضات این مجتمع چقدر از این موضوع استفاده می‌کنند؟ با خدا پاسخ می‌دهد: سیاست نظام بر استفاده از این نوع مجازات‌هاست و همکاران قضایی نیز استقبال کرده‌اند، اما در اجرا مشکل داریم؛ زیرا زیرساختی برای نظارت دقیق و نحوه اجرای آن‌ها وجود ندارد، بنابراین بیشتر قضات از جرائم نقدی این نوع مجازات‌ها استفاده

عملکرد مجتمع در شش ماهه نخست امسال

۵,۶۵۸ پرونده	۵,۳۰۳ پرونده	۶,۵۱۵ پرونده	۶,۵۵۷ پرونده
مختومه در دادگاه صلح	ورودی به دادگاه صلح	مختومه در شعب تجدیدنظر	ورودی به شعب تجدیدنظر
۱۱,۶۵۱ پرونده	۹,۳۹۱ پرونده	۹,۳۶۴ پرونده	
ورودی به دادسرا	مختومه در شعبه کیفری ۲	ورودی به شعبه کیفری ۲	
۲,۰۷۹ پرونده	۲,۷۷۹ پرونده	۱۴,۹۳۸ پرونده	
مختومه در شورای حل اختلاف	ورودی به شورای حل اختلاف	مختومه در دادسرا	

